

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 8. kesäkuuta 2021
(OR. en)

9606/21

JUSTCIV 94
COPEN 263
FREMP 174
JAI 695

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	8636/21
Asia:	Neuvoston päätelmät haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelemisesta Euroopan unionissa

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston istunnossaan 7. kesäkuuta 2021 hyväksymät neuvoston päätelmät haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelemisesta Euroopan unionissa. Päätelmät toimitetaan julkaistavaksi Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

**NEUVOSTON PÄÄTELMÄT
HAAVOITTUVASSA ASEMASSA OLEVIENT AIKUISTEN SUOJELEMISESTA
EUROOPAN UNIONISSA**

Johdanto

Yksityisoikeusasiat

1. Aikuisten kansainvälisestä suojelusta 13. tammikuuta 2000 hyväksytty Haagin yleissopimus (jäljempänä 'vuoden 2000 Haagin yleissopimus') koskee sellaisten aikuisten suojelemista kansainvälisissä tilanteissa, jotka eivät voi henkilökohtaisten ominaisuuksiensa heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi suojella etujaan.
2. Neuvosto hyväksyi 24. lokakuuta 2008 päätelmät ja kehotti
 - a) jäsenvaltioita, jotka ovat jo päättäneet liittyä vuoden 2000 Haagin yleissopimukseen, aloittamaan mitä pikimmin allekirjoittamis- ja/tai ratifiointimenettelyt tai jatkamaan niitä aktiivisesti ja
 - b) komissiota seuraamaan tiiviisti vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen soveltamisesta saatavia kokemuksia, ottaen huomioon asiaankuuluvat keskustelut Haagin konferenssissa ja Euroopan neuvostossa.

Päätelmissä todettiin myös, että kun vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen soveltamisesta on saatu riittävästi kokemusta, tarvittaessa voitaisiin harkita EU:n tason lisätoimia.

3. Euroopan parlamentti pyysi 18. joulukuuta 2008 annetussa päätöslauselmassaan komissiota esittämään lainsäädäntöehdotuksen, jonka tarkoituksena on vahvistaa jäsenvaltioiden yhteistyötä sekä parantaa aikuisten edunvalvontaa, vajaavaltaiseksi julistamista ja virallisesti vahvistamatonta valtuutusta koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa, kun on saatu riittäviä kokemuksia vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen toiminnasta.
4. Vuonna 2009 Tukholman ohjelmassa korostettiin, että haavoittuvassa asemassa olevia aikuisia koskevien lisäehdotusten tarvetta arvioitaessa olisi otettava huomioon kokemukset, joita jäsenvaltiot, jotka ovat tai joista tulevaisuudessa tulee aikuisten kansainvälisestä suojelusta vuonna 2000 tehdyn Haagin yleissopimuksen osapuolia, ovat saaneet tuon yleissopimuksen soveltamisesta, ja jäsenvaltioita kehoitettiin liittymään yleissopimukseen mahdollisimman pian.
5. Euroopan parlamentin 1. kesäkuuta 2017 annetussa päätöslauselmassa kehoitettiin jäsenvaltioita allekirjoittamaan ja ratifioimaan vuoden 2000 Haagin yleissopimus sekä edistämään aikuisten itsemääräämisoikeutta esittämällä kansallisessa lainsäädännössään toimintakelpoisuuden rajoituksen varalta annettavaa valtuutusta koskevaa lainsäädäntöä. Siinä myös annettiin komissiolle tätä asiaa koskevia suosituksia ja todettiin, että haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelu, vammaiset henkilöt mukaan luettuina, edellyttää kattavasti erityisiä ja kohdistettuja toimia. Päätöslauselmassa kehoitettiin komissiota hyväksymään asetusehdotus jäsenvaltioiden yhteistyön parantamiseksi ja haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua koskevien päätösten ja toimintakelpoisuuden rajoituksen varalta annettavien valtuutusten suoraan lain nojalla tapahtuvan tunnustamisen ja täytäntöönpanon takaamiseksi.
6. Vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen on tähän mennessä ratifioinut kymmenen jäsenvaltioita ja allekirjoittanut kuusi muuta.¹

¹ Tilannetaulukko on saatavilla osoitteessa:
<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=71>.

7. Sekä EU että sen jäsenvaltiot ovat sopimuspuolina 13. joulukuuta 2006 hyväksytyssä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista, joka on selkeän sosiaalisen kehityksen ulottuvuuden omaava ihmisoikeusväline, ja siinä määritellään vammaisten henkilöiden käsite laajasti. Vammaisyleissopimus muutti ajattelutapaa suhteessa vammaisten oikeuskelpoisuuteen vahvistamalla, että kaikkien vammaisten henkilöiden tulisi olla oikeustoimikelpoisia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Yleissopimuksessa edellytetään, että sopimusvaltiot toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet, jotta vammaisia henkilöitä voidaan tukea heidän oikeustoimikelpoisuutensa käytössä. Vaikka vammaisyleissopimus keskittyy vammaisiin henkilöihin, eikä se lähesty vammaisuutta "haavoittuvuusperspektiivin" vaan ihmisoikeuksiin perustuvan lähestymistavan kautta, tulisi vuoden 2000 Haagin yleissopimusta soveltaa vammaisyleissopimus täysimääräisesti huomioon ottaen. Näiden kahden välineen täytäntöönpanon yhteinen tavoite on vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäminen ja turvaaminen.

Rikosoikeusasiat

8. Tukholman ohjelmassa myös korostettiin yksilön oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä, ja ohjelman 2.4 kohdassa Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille neuvoston hyväksymän etenemissuunnitelman epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä; etenemissuunnitelmassa myös kehoitettiin komissiota esittämään suunniteltuja ehdotuksia, mukaan lukien erityiset suojatoimet suojattomassa asemassa olevien epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden osalta (toimenpide E).

9. Tähän mennessä etenemissuunnitelman nojalla on hyväksytty kuusi prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä koskevaa toimenpidettä, joita ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2010/64/EU (oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä), 2012/13/EU (tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä) ja 2013/48/EU (oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin) sekä direktiivit (EU) 2016/343 (eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä), (EU) 2016/800 (rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä) ja (EU) 2016/1919 (oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille); haavoittuvassa asemassa olevien epäiltyjen, syytettyjen henkilöiden ja etsittyjen henkilöiden erityistarpeet on otettava huomioon näitä direktiivejä täytäntöön pantaessa.
10. Haavoittuvassa asemassa olevia rikoksesta epäiltyjä ja syytettyjä koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä 27. marraskuuta 2013 annetussa komission suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita vahvistamaan tiettyjä prosessuaalisia oikeuksia kaikkien sellaisten haavoittuvassa asemassa olevien rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen osalta, jotka eivät kykene ymmärtämään rikosoikeudenkäyntiä ja osallistumaan siihen tehokkaasti iän, henkisen tai fyysisen tilan tai vamman vuoksi. Näin ollen tämä suositus koskee haavoittuvassa asemassa olevia aikuisia. Luonteensa vuoksi siinä ei kuitenkaan säädetä täytäntöönpanokelpoisista oikeuksista tai velvollisuuksista, ja vain yksi jäsenvaltio on ilmoittanut tarvittavista toimenpiteistä suosituksen täytäntöönpanemiseksi.
11. Tukholman ohjelman 2.3.4 kohdassa kehoitetaan komissiota ja jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota rikoksen uhreihin. Sen mukaisesti neuvosto hyväksyi 10. kesäkuuta 2011 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta uhrien oikeuksien ja suojelun vahvistamiseksi erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä.

12. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2016/29/EU vahvisti rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset, joilla pyritään varmistamaan, että rikoksen uhrit saavat asianmukaista tietoa, tukea ja suojelua ja että he voivat osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin. Sillä pyritään edistämään oikeutta ihmisarvoon, elämään, ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen ja yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä omistusoikeutta, syrjintäkiellon periaatetta, sukupuolten tasa-arvon periaatetta, lasten, ikääntyneiden ja vammaisten oikeuksia sekä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Tämä direktiivi ei vaikuta muissa Euroopan unionin säädöksissä oleviin pidemmälle meneviin säännöksiin, joissa käsitellään kohdennetummin tiettyjen uhriryhmien kuten ihmiskaupan uhrien sekä lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lapsipornografian uhrien erityistarpeita.
13. Ensimmäisessä uhrien oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa (2020–2025)² tunnustetaan, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville uhreille, kuten vammaisille ja ikääntyneille uhreille, rikosoikeudellisten menettelyjen läpikäyminen ja rikosten jälkivaikutusten käsitteleminen on erityisen haastavaa.
14. Komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimittamat kertomukset, joissa arvioidaan uhrien oikeuksia koskevaa direktiiviä³ ja eurooppalaisesta suojelumääräyksestä annettua direktiiviä⁴, osoittavat lisäedistyksen tarpeen, jotta välineiden koko potentiaali voidaan saavuttaa.

² COM(2020) 258 final, 24.6.2020.

³ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätyksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25 päivänä lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpanosta, COM (2020) 188 final, 11.5.2020.

⁴ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle eurooppalaisesta suojelumääräyksestä 13 päivänä joulukuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/99/EU täytäntöönpanosta, COM(2020) 187 final, 11.5.2020.

Neuvoston käsittely

Yleisiä huomioita

15. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa (2021–2030) käsitellään vammaisten, myös ikääntyneiden vammaisten, kohtaamia erilaisia haasteita ja pyritään aikaansaamaan edistystä vammaisyleissopimuksen kaikkien osa-alueiden täytäntöönpanossa sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Strategiassa todetaan, että komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi vammaisyleissopimusta noudattaen.
16. Covid-19-pandemiakriisi vaikuttaa koko yhteiskuntaan, ja erityisesti jo ennestään haavoittuvassa asemassa oleviin aikuisiin.
17. Väestön ikääntyminen on yhteiskuntiimme vaikuttava ilmiö, sillä sekä ikääntyneiden määrä että osuus kasvavat kaikkialla Euroopassa.
18. Komission 20. marraskuuta 2020 julkaisemassa vuoden 2021 ikääntymisraportissa todetaan, että EU:n kokonaisväkiluvun ennustetaan pienenevän pitkällä aikavälillä ja ikärakenne tulee muuttumaan merkittävästi tulevana vuosikymmeninä. EU:n väestön ennustetaan vähenevän 447 miljoonasta henkilöstä vuonna 2019 424 miljoonaan henkilöön vuonna 2070, ja tänä aikana jäsenvaltioiden väestö ikääntyy merkittävästi hedelmällisyyden, elinajanodotteen ja muuttoliikkeen dynamiikan seurauksena. Mediaani-ikä ennustetaan nousevan viidellä vuodella tulevana vuosikymmeninä.
19. Huomattava osa aikuisista kohtaa rajoitteita: Eurostat ennustaa, että vuonna 2050 viidenneksellä Euroopan väestöstä on jonkinlainen vamma. Monet näistä aikuisista ovat tai tulevat olemaan haavoittuvassa asemassa, ja moninaisten, edelleen olemassa olevien esteiden vuoksi vaikeasta henkisestä ja/tai fyysisestä vammasta kärsivät henkilöt eivät ole tai tule olemaan kykeneviä suojelemaan omia etujaan ilman riittävää tukea.

20. Tämä tilanne vaikuttaa haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten oikeustoimikelpoisuuteen, sillä he kohtaavat haasteita ja ongelmia suojellessaan oikeuksiaan, puolustaessaan etujaan ja hakiessaan oikeudenmukaisuutta sekä kansallisissa että rajatylittävissä tilanteissa. Rajatylittävissä tilanteissa, kuten kansalaisten asuessa muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalaisia he ovat, olemassa olevia vaikeuksia saattavat pahentaa kieleen sekä oikeusjärjestelmän ja yleisesti julkisten palvelujen edustukseen tai saatavuuteen liittyvät lisäesteet.
21. Palautetaan mieliin vuonna 2020 annetut neuvoston päätelmät "Oikeuden saatavuus – digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen", joissa nostetaan esiin haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten digitaalisen oikeussuojan saatavuutta koskevia tarpeita ja kehoitetaan kiinnittämään erityistä huomioita heidän digitaalisten taitojensa ja tiedonsaantinsa parantamiseen heidän oikeuksiensa suojelemiseksi.
22. Henkilöiden vapaa liikkuvuus ja oleskelu EU:ssa ovat EU:n kansalaisuuden kulmakiviä, eikä haavoittuvuus saa olla esteenä oikeuksien täysimääräiselle käytölle.
23. Oikeusministerien 29. tammikuuta 2021 pidetyssä epävirallisessa kokouksessa käydyssä keskustelussa painotettiin vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen tärkeyttä keinona vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua. Ministerit korostivat, että ensimmäisenä askeleena olisi oltava ratifiointien lisääminen jäsenvaltioissa. He keskustelivat myös mahdollisuudesta vahvistaa EU:n puitekehystä haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua koskevien päätösten helpottamiseksi. Ministerit korostivat tarvetta voimassa olevan oikeudellisen kehyksen paremmalle täytäntöönpanolle rikosoikeuden alalla, jotta voidaan taata haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten oikeuksien täysimääräinen toteutuminen ja suojella heitä, kun he ovat rikoksen uhreja.

24. Yksityisoikeudellisissa asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla ei ole tällä hetkellä yhdenmukaisia ja EU:n kattavia kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelemiseksi rajatylittävissä tilanteissa, ja jäsenvaltioiden lainsäädännöissä on eroja tuomioistuimen toimivallassa, sovellettavassa laissa sekä suojelutoimenpiteiden tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa. Näitä kysymyksiä koskevien sääntöjen moninaisuus saattaa haitata haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti valitsemassaan jäsenvaltiossa. Se saattaa myös estää näitä kansalaisia saamasta riittävää suojaa omaisuutensa hallinnoinnille rajatylittävissä tilanteissa.
25. Itsemääräämisoikeus on perusoikeus, ja EU:ssa olisi kunnioitettava edustusvaltuuksia, joiden avulla aikuinen on ennalta sopinut hoidostaan ja/tai edustamisestaan.
26. Vuoden 2000 Haagin yleissopimuksella pyritään suojelemaan kansainvälisissä tilanteissa aikuisia, jotka eivät voi henkilökohtaisten ominaisuuksiensa heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi suojella etujaan. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on estää osapuolten oikeusjärjestelmien väliset ristiriidat, jotka liittyvät tuomioistuimen toimivaltaan, sovellettavaan lakiin sekä aikuisten suojelua koskevien toimenpiteiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon. Samalla pyritään varmistamaan, että 'edustusvalta' on oikeudellisesti sitova toisessa sopimuspuolella, ja luomaan osapuolten välinen hallinnollinen yhteistyömekanismi.
27. Haavoittuvassa asemassa olevat aikuiset saattavat kohdata EU:ssa huomattavia vaikeuksia rajatylittävissä tilanteissa, esimerkiksi silloin kun yhdessä jäsenvaltiossa annettu päätös edustajan nimeämisestä on tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa tai kun heidän ulkomailla sijaitseva kiinteä omaisuutensa tai pankkitilinsä vaatii toimia; useissa tapauksissa nämä toimet ovat tarpeen heidän toimeentulonsa varmistamiseksi;

28. Korkean tason konferenssissa "Haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelusta Euroopassa: tie eteenpäin", joka pidettiin 30. maaliskuuta 2021, jotkin paneelin osallistujat korostivat, että vaikka onkin tärkeää kerätä kokemuksia ja arvioida vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen täytäntöönpanon tuloksia, EU:n tulisi olla kunnianhimoisempi ja pyrkiä kansainvälisen yksityisoikeuden lainsäädännön lähentämiseen haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten tehokkaan suojelun varmistamiseksi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pohjalta.

Rikosoikeusasiat

29. Vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun liittyvien oikeuksien yhä laajempi käyttö näkyy myös rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuvien henkilöiden määrän väistämättömänä kasvuna muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalaisia he ovat.
30. Haavoittuvassa asemassa olevat aikuiset, jotka ovat epäiltyjä tai syytettyjä rikosoikeudellisissa menettelyissä, voivat kohdata erinäisiä vaikeuksia, jotka voivat haitata heidän prosessuaalisten oikeuksiensa täysimääräistä käyttöä ja heikentää oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.
31. EU:n ja sen toimielinten olisi vastattava ongelmiin ja vaikeuksiin, joita Euroopan kansalaiset kohtaavat käyttäessään oikeuksiaan erityisesti rajaylittävissä tilanteissa, ja taattava täysimääräinen ja tehokas oikeussuoja kaikille Euroopan kansalaisille.
32. Korkean tason konferenssissa "Haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelusta Euroopassa: tie eteenpäin", joka pidettiin 30. maaliskuuta 2021, korostettiin, että haavoittuvia henkilöitä varten olisi oltava käytössä menettelytakeet, joihin kuuluvat heidän erityistarpeidensa tunnistaminen ja huomioiminen rikosoikeudellisen menettelyn kaikissa vaiheissa, tuen antaminen, jotta epäillyt ja syytetyt ymmärtävät oikeudenkäynnin ja sen seuraamuksien luonteen kaikilta osin ja osallistuvat tehokkaasti rikosoikeudelliseen menettelyyn sekä haavoittuvassa asemassa olevien uhrien suojeleminen.

Päätelmät

33. Edellä esitetyn perusteella neuvosto katsoo, että työtä olisi jatkettava haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelun vahvistamiseksi EU:ssa sekä yksityis- että rikosoikeuden alalla.
34. Neuvosto kehottaa tässä yhteydessä komissiota ja jäsenvaltioita, toimivaltansa puitteissa sekä toissijaisuusperiaatetta noudattaen ja sääntöjen päällekkäisyyttä välttäen, toteuttamaan seuraavat toimenpiteet:

Neuvosto kehottaa jäsenvaltioita:

Yksityis- ja rikosoikeudelliset asiat

- hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan EU:n talousarviosta saatavilla olevia rahoitusmahdollisuuksia, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä, oikeusalan ohjelmaa sekä kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmaa, jotta voidaan aktiivisesti kehittää haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten oikeuksien suojeluun ja edistämiseen liittyviä toimia, myös digitaalisen lukutaidon ja osaamisen alalla;

Yksityisoikeusasiat

- edistämään vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen tuntemusta tuomioistuinten, oikeusalan toimijoiden ja kaikkien sen täytäntöönpanoon osallistuvien sidosryhmien keskuudessa erityisesti vaihtamalla kokemuksia ja kehittämällä hyviä käytänteitä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat jo vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen sopimuspuolia;
- helpottamaan vuoden 2000 Haagin yleissopimuksen ratifioimismenettelyjä, jotta ratifiointi saataisiin päätökseen mahdollisimman nopeasti, ottaen erityisesti huomioon ratifioimismenettelyihin osallistuvien jäsenvaltioiden osalta tuleva Haagin konferenssin valiokunnan kokous, jonka järjestää Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi;
- aloittamaan ja/tai edistämään kaikkien muiden jäsenvaltioiden osalta kansallisia neuvotteluja mahdollisesta liittymisestä vuoden 2000 Haagin yleissopimukseen mahdollisimman nopeasti;

- varmistamaan, että haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua koskevat kansalliset toimenpiteet ovat vammaisyleissopimuksen mukaisia.

Rikosoikeusasiat

- varmistamaan direktiivien 2010/64/EU, 2012/13/EU, 2013/48/EU, (EU) 2016/343 ja (EU) 2016/1919 asianmukainen ja täysimääräinen täytäntöönpano ja parhaiden käytänteiden jakaminen erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten osalta;
- pyrkimään ottamaan huomioon haavoittuvassa asemassa olevia rikoksesta epäiltyjä ja syytettyjä koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä 27. marraskuuta 2013 annetun komission suosituksen;
- varmistamaan rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU asianmukainen ja täysimääräinen täytäntöönpano;
- jakamaan parhaita käytänteitään direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpanosta, erityisesti integroitujen ja kohdennettujen erityistukipalvelujen perustamisesta haavoittuvimmassa asemassa oleville uhreille suunnattujen yleisten tukipalvelujen lisäksi tai osana niitä, kuten vammaisuuden huomioon ottavia ja esteettömiä palveluja uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian (2020–2025) mukaisesti;
- tehostamaan rajatylittävien uhreja koskevien suojelumekanismien käyttöä EU:ssa, eurooppalainen suojelumääräys mukaan luettuna⁵;
- varmistamaan, että haavoittuvassa asemassa olevat aikuiset, olivatpa he epäiltyjä, syytettyjä tai uhreja, tunnistetaan viipymättä ja heidän haavoittuvuutensa arvioidaan asianmukaisesti, jotta he voivat käyttää täysimääräisesti EU:n lainsäädännön mukaisia oikeuksiaan vammaisyleissopimuksen mukaisesti.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU, annettu 13. joulukuuta 2011, eurooppalaisesta suojelumääräyksestä.

Neuvosto pyytää komissiota:

Yksityisoikeusasiat

- arvioimaan mahdolliset toimet, joilla kannustetaan jäsenvaltioita ratifioimaan vuoden 2000 Haagin yleissopimus mahdollisimman nopeasti;
- toteuttamaan perusteellisen tutkimuksen, jonka tavoitteena on huolellisesti pohtia ja arvioida, miten Euroopan unioni voisi edelleen vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua rajatylittävissä tilanteissa;
- pohtimaan, tarvitaanko Euroopan unionissa oikeudellista kehystä, jolla helpotetaan tuomioistuinten ja tuomioistuinten ulkopuolisten päätösten vapaata liikkuvuutta haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelemiseksi yksityisoikeuden alalla ja joka voisi myös kattaa edustusvaltuudet, ja edistämään lääketieteellistä hoitoa koskevia direktiivejä;
- esittämään Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle selvityksen tutkimuksen tuloksista ja tarvittaessa liittämään oheen lainsäädäntöehdotuksia;

Rikosoikeusasiat

- tutkimaan, onko tarpeen vahvistaa kattavasti menettelytakeita sellaisten haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten osalta, jotka ovat epäiltyjä tai syytettyjä rikosoikeudellisissa menettelyissä, käyttämällä pohjana pohdintaa mahdollistavaa tutkimusta siitä, miten Euroopan unionin olisi edistettävä haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelua vammaisyleissopimuksen mukaisesti;
- harkitsemaan huolellisesti tarvetta määrittää yhdenmukaiset ja yhteiset kriteerit haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten tunnistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä ottaen huomioon, että haavoittuvuus voi johtua monista erilaisista olosuhteista eikä sillä välttämättä ole yhtä yhteistä syytä;

- ottamaan huomioon haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten erityistarpeet edellä mainittujen direktiivien 2010/64/EU, 2012/13/EU, 2013/48/EU, (EU) 2016/343 ja (EU) 2016/1919 asianmukaisen ja täysimääräisen täytäntöönpanon seurannassa ja varmistamisessa, siltä osin kuin näissä direktiiveissä käsitellään haavoittuvassa asemassa olevien epäiltyjen tai syytettyjen erityistarpeita;
- edistämään haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten kohdennettua ja erikoistunutta suojelua EU:n rahoitusmahdollisuuksien ja uhrien oikeuksia koskevan EU:n tiedotuskampanjan avulla, kuten uhrien oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa (2020–2025) korostetaan; tällaisessa tuessa ja suojelussa olisi otettava huomioon uhriksi joutumisen intersektionaalisuus;
- ottamaan huomioon haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten erityistarpeet rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU asianmukaisen ja täysimääräisen täytäntöönpanon seurannassa ja varmistamisessa; sekä
- pitämään yhteyttä jäsenvaltioihin tätä koskevien horisontaalisten hyvien käytänteiden kartoittamiseksi.
